

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARINI ZAMONAVIY YONDOSHUVLAR ASOSIDA BOSHQARISH

F.H.G'afforov

International School Of Finance Technology
and Science Big Teacher p.f.d.,(DSc)
<https://doi.org/10.5281/zenodo.10561321>

ARTICLE INFO

Qabul qilindi: 18-January 2024 yil
Ma'qullandi: 20- January 2024 yil
Nashr qilindi: 24- January 2024 yil

KEY WORDS

uchinchidan, o'quv rejasining fakultativ va maktabgacha ta'lim tashkiloti ixtiyoridagi soatlar bloklariga yangi modullarni kiritish.

ABSTRACT

Ta'lim tizimining rivojlanishini tizimli boshqarish ta'lim muassasalarining me'yoriy funksiyalarini bajarish bilan alohida innovatsion loyihalarni birlashtiruvchi yagona maqsadga qaratilgan dasturlar doirasida pedagogik jamoa a'zolarini birlashtirishga yo'naltiriladi.

Zamonaviy maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bugungi kunda tarbiyachi uzluksiz innovatsion izlanishda bo'lishi, fikrlashi, psixologik munosabatlarini o'zgartirishi, shuningdek tarbiyachilar bunday faoliyatga alohida tayyorgarlik ko'rish kerak bo'lib bu o'z navbatida ta'lim tashkiloti rahbarlarining asosiy funksiyalaridan biri bo'lgan ta'limni rivojlantirishning uzoq muddatli strategik rejalarini tuzishda asosiy e'tiborni tarbiyachilarning u yoki bu asosda ijodiy faoliyat yuritishlari uchun tushuntirish ishlariga qaratishi lozim. Bu o'z navbatida tarbiyachilarning kasbiy qiziqishlari ko'lamini kengaytirishga ya'ni ularning metodik adabiyotlarni o'qib o'rganishdan to nazariy psixologik-pedagogik va tadqiqotlar olib borishiga ham imkoniyatlar yaratadi.

Maktabgacha ta'lim tashkilotiga yangicha yondashuvlarni joriy etish, birinchi navbatda ta'lim mazmunini yangilash, ilg'or pedagogik texnologiyalar va o'qitishning zamonaviy metodlarini tatbiq etish, ta'lim jarayonini ilmiy asosda tashkil etish va uni boshqarishni zamonaviy ijtimoiy-iqtisodiy shart-sharoitlarning talablariga mos o'zgartirish, pedagog xodimlarni qayta tayyorlash va malakasini oshirishning ilmiy-pedagogik asoslarini yaratish va takomillashtirish hamda innovatsion ta'lim muassasalarining barcha turlariga xos innovatsion faoliyatning strukturaviy komponentlariga asoslanishga bog'liq.

Ta'lim tashkilotining innovatsion faoliyati jarayonini tashkil etishning pedagogik shartlari sifatida quyidagilar belgilanadi:

1. Innovatsion faoliyatning o'ziga xos xususiyatlarini aks ettiruvchi nazariy-pedagogik qoidalar majmuasini ishlab chiqish. Nazariy-pedagogik qoidalar majmuasi innovatsion faoliyatning asoslari bilan belgilanib, innovatsion faoliyatning maqsadi, vazifasi, mazmuni hamda uni tashkil etish tamoyillarini o'z ichiga oladi. Ta'lim muassasasini innovatsion faoliyatga jalb etuvchi omillar innovatsion faoliyatni motivlashtirishga sabab bo'ladi.

Innovatsion faoliyatni tashkil etish ishlari asosiy maqsadga erishishga yo'naltirilgan bo'ladi va shu munosabat bilan ta'lim muassasasida asosiy o'zgarishlar vujudga kyeladi. Mazkur maqsadlarga erishishda qator vazifalarni bajarish zarur:

birinchidan, jamiyatning ijtimoiy-iqtisodiy ehtiyojariga mos, bilimli va qobiliyatli bitiruvchilar modelini amalga oshirishga asoslanish (ta'lim mazmunini yangilash);

ikkinchidan, davlat ta'lim standartlariga mos ravishda, harakatdagi dasturlarga yangi rivojlantiruvchi ayrim o'zgartirishlarni kiritish;

uchinchidan, o'quv rejasining fakultativ va maktabgacha ta'lim tashkiloti ixtiyoridagi soatlar bloklariga yangi modullarni kiritish.

Nazariy ishlab chiqilgan uzluksiz ta'lim g'oyalarini amalga oshirishning dolzarb ehtiyojarini ifodalaydi. Mazkur g'oya ta'lim va tarbiyaning zamonaviy texnologiyalarini izlash muammolarini vujudga keltiradi va bular subyekt- subyekt munosabatlarida aks etadi.

2. Ta'lim muassasasining ilmiy-tadqiqot salohiyatini shakllantirish. Maktabgacha ta'lim tashkiloti sharoitida innovatsion faoliyatni tashkil etishning muhim asoslari maktabgacha ta'lim tashkilotining ilmiy-tadqiqot salohiyatini shakllantirish hisoblanadi hamda u tarbiyachi va ota-onalarning hamkorligi asosida rivojlanadi.

3. Innovatsion faoliyatni tashkil etishni ta'minlashning asosiy shartlari alohida boshqaruv jihatlari, ya'ni mazkur faoliyatni tashkil etishga yo'naltirilgan, yangilangan boshqaruv strukturasi shakllantirish hisoblanadi. Innovatsion faoliyatni ilmiy asosda tashkil etish munosabati bilan ta'lim jarayoniga innovatsiyalarni kiritishda barqarorlik vujudga kyeladi. Bunda eng muhimi, pedagogik jamoaning innovatsion faoliyatga tayyorgarligi va ehtiyojarini inobatga olib yangiliklarni tanlash hisoblanadi.

Ta'lim tizimining rivojlanishini tizimli boshqarish ta'lim muassasalarining me'yoriy funksiyalarini bajarish bilan alohida innovatsion loyihalarni birlashtiruvchi yagona maqsadga qaratilgan dasturlar doirasida pedagogik jamoa a'zolarini birlashtirishga yo'naltiriladi.

Shuningdek, maktabgacha ta'lim tashkiloti rivojlanishini boshqarishning yangilangan strukturasi amaliyotga tatbiq etish jarayoni quyidagilarni nazarda tutadi:

1. Subyekt - direktor, xo'jalik ishlari bo'yicha o'rinbosari, metodist, psixolog, pedagoglar, tarbiyachilar faoliyatini tatbiq etish. Mazkur jarayonning samaradorligini ta'minlovchi subyektlarning xususiyatlarini ishlab chiqishni nazarda tutadi (boshqaruv sifatlari shaxsning yo'naltirilganligi, innovatsion faoliyatga qiziqish, faoliyatga tayyorgarlik va h. k.).

2. Tatbiq etish jarayonining elementlarni innovatsion modelning mustahkam harakatlanishini qo'llab-quvvatlovchi choralar majmuasi sifatida shakl, metod va vositalarni o'z ichiga oladi. Tatbiq etishning asosiy shakli pedagogik tajriba-sinov ishlari hisoblanadi va bunda tahlil qilish, natijalarni baholash, boshqaruv subyekti faoliyatining mazmunini takomillashtirish, boshqaruv aloqalarini, munosabatlarini, huquq va mas'uliyatlarini belgilash ishlari amalga oshiriladi.

Mazkur yo'nalishda innovatsiyalarni tatbiq etish metodlari va vositalariga pedagoglarning ta'lim-tarbiyaviy faoliyatini pedagogik tahlil qilishni "qo'llab-quvvatlovchi", umumiy maqsadga erishishda innovatsiyalarning ahamiyatiga ishonirish kabi ishbilarmon o'yinlari orqali innovatsion faoliyatning usul va shakllarini yoritish, ilg'or tajribalarga ega bo'lgan malakali xodimlar faoliyatini kuzatish, pedagoglarning o'zaro bir-birini kuzatishi, ustoz-shogird faoliyati, o'qitish amaliyoti bo'yicha qisqacha ma'lumotlar, innovatsion

faoliyatni modellashtirish yo'nalishidagi seminarlar, maslahatlar; innovatsion faoliyat (innovatsion jarayonlarni boshqarish) strategiyalarini shakllantirishga ko'proq tajribaga ega bo'lgan tarbiyachilarni jalb etish misol bo'ladi.

Hozirgi kunda amalga oshirilayotgan zamonaviy ijtimoiy- iqtisodiy o'zgartirishlar bevosita ta'lim tizimiga o'z ta'sirini ko'rsatadi. Ta'limni yangilash uni demokratlashtirishni, ijtimoiylashuvi va insonparvarlashuvini, boshqaruvda ma'muriy buyruqbozlik tizimidan voz kechishni, integrativ jarayonlarni kuchaytirish, ta'limning ishlab chiqarish bilan aloqasini takomillashtirishni nazarda tutadi. Bu jarayonlar ijtimoiy-madaniy vaziyatlarning obyektiv o'zgarishlari bilan bog'liq holda mazkur tizimning innovatsion faoliyatlarga bo'lgan ehtiyojini belgilaydi.

Xulosa qilib aytganda, boshqaruv faoliyatini takomillashtirishda shuningdek, pedagogik xodimlar faoliyatini muvofiqlashtirishda jamoa muhitida turli ahamiyatga ega bo'lgan xatti-harakatlarni motivlashtirishda va shu qatorda professional faoliyat bilan shug'ullanuvchi boshqaruv subyektlarining ko'nikma va malakalarining rivojlanishida hamda ularning professional mutaxassis sifatida shakllanishlarida ham muhim ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi "2022 — 2026-yillarga mo'ljallangan yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida" gi PF-60-sonli Farmoni. <https://lex.uz/uz/docs/-5841063>
2. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Maktabgacha ta'lim va tarbiuaning davlat standartini tasdiqlash to'g'risida" 2020 uil 22-dekabrda 802-sonli Qarori. <https://lex.uz/uz/docs/-5179335>
3. Olimov Q.T., Mavlonov N.Sh. O'zbekistonda maktabgacha ta'lim tizimini pedagog kadrlar bilan ta'minlash va ularning kompetentsiyasini oshirish jarayonining rivojlanish tendensiyasi va istiqbollari. /- B. 21-23
4. Valiyeva F.R. To Develop Professional Training of Professional Education Specialists by Ensuring //Bosma //International Journal of Trend in Scientific Research and Development (IJTSRD) Special Issue on International Research Development and Scientific Excellence in Academic Life Available Online: www.ijtsrd.com e-ISSN: 2456 – 6470 2021/
5. Valiyeva F.R., Abdunazarova Nargiza Fatxullayevna, Zakirov Alisher Akbarovich. The importance of ensuring the mental, physical, spiritual, spiritual development of educators of pre-school educational organizations. PhD. Valieva Feruza Rashidovna //Bosma //Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry (TOJQI) Volume 12, Issue 8. July. 2021:6919.